

НОВІ РОЛІ БІБЛІОТЕКАРЯ – СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД

Ніколаєнко Наталія Миколаївна, директорка Наукової бібліотеки Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, кандидат наук із соціальних комунікацій

Метою статті є спроба запропонувати бібліотечній спільноті теоретичні підходи до використання у бібліотеках коучингу, фасилітації для того, щоб розпочати рости над собою і змінювати свою бібліотеку на краще.

Ключові слова: інноваційна діяльність, фасилітація, коуч, тьютор, модератор, бібліотекар-педагог, бібліотекар-куратор

Нині бібліотека як інформаційна та культурно-просвітницька інституція зазнає значної трансформації. Це стосується еволюції її місії, соціальних функцій, включення в нове інформаційно-комунікаційне середовище, вироблення нової економічно ефективної стратегії, адаптації системи послуг до нових інформаційних потреб і запитів користувачів/клієнтів їх цілковитого задоволення. Так, Українська бібліотечна асоціація (УБА) і вся бібліотечна спільнота в 2019 р. працюють під девізом «Бібліотека: час змін – час дій». А це означає, що бібліотека йде на зустріч змінам, які відбуваються у зовнішньому середовищі, але за умови що в ній немає незамінних співробітників. Якщо це так, то бібліотеці буде не складно адаптуватися і до внутрішніх змін.

Наш практичний досвід показує, що одним із головних питань інноваційних перетворень в бібліотеках залишається управління кадровим потенціалом. Відповідно до цього повинен змінюватися і функціональний погляд на роль менеджменту в системі управління сучасною бібліотекою. Успішне функціонування бібліотек в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів – це конкурентоздатна, взаємодоповнювальна команда, в якій керівник має поєднувати такі стилі керівництва: виробник результату, адміністратор, підприємець, інтегратор. А головна функція менеджменту в бібліотеці – це добре керована організація в коротко - і довгостроковій перспективі [1].

На нашу думку, щоб бібліотека була добре керованою в коротко - і довгостроковій перспективі, менеджмент в ній має виконувати чотири ролі. Перша роль – працювати на результат (клієнтоорієнтована бібліотека), друга – адміністрування (організаційні процеси – систематизовані, виконуються в певній послідовності і з правильною інтенсивністю), що забезпечить успіх на короткострокову перспективу. Третя роль – готовність адаптуватися до постійних змін, четверта – вміння інтегрувати (створити клімат і систему цінностей, які мотивують співробітників співпрацювати так, щоб не було незамінних працівників, що і зробить успішною бібліотеку у довгостроковій

перспективі) [1]. Ці чотири ролі на наш погляд є основою сучасного ефективного менеджменту в бібліотеках.

Нові виклики потребують гнучкості як від бібліотекаря так і від бібліотечного менеджера, поєднуючи навички – бібліотекаря-педагога, бібліотекаря-куратора, тьютора, фасилітатора, коуча, модератора. Такі ролі важливі на нашу думку, не тільки для роботи з клієнтами бібліотеки, але і у колективі бібліотеки. Наразі у бібліотекарів з'явилася нагальна необхідність вийти із «зони комфорту» і змінити життя своїх бібліотек на краще. Необхідною умовою цього процесу також є використання різноманітних методів, вдосконалення як власної професійної діяльності, так і особистісного розвитку в цілому. Одним з таких методів є коучинг.

На наш погляд ще одним ефективним способом, який дасть змогу інтегрувати і залишити «зону комфорту» є об'єднання колективу навколо поставленої мети, якої важко досягти, і все-таки прийти до неї. Для вирішення цієї задачі доцільно використовувати фасилітацію. Фасилітація відрізняється від простого управління тим, що вона не має директивного характеру. Вона має сприяти вдосконаленню процесу самоорганізації всіх учасників процесу.

Щоб розпочати рости над собою і змінювати бібліотеку бажано співпрацювати в колективі так, щоб не було незамінних працівників. Для досягнення цілей можна розглядати бібліотекаря в якості тьютора, модератора.

Упровадження сучасних освітніх технологій передбачає активне звернення до цілого спектра інформаційних ресурсів. При цьому цільові установки освітніх технологій зумовлюють необхідність ефективного керування цими ресурсами, забезпечувати наявність оптимальних умов доступу до них, підтримувати високий рівень інформаційної культури. Це може бути бібліотекар-тьютор, бібліотекар-модератор.

Таким чином, запропоновані нові ролі для бібліотекарів в епоху розвитку цифрових технологій дозволять їм свідомо йти в ногу з сучасністю, забезпечать розвиток їх особистісних функцій (активність, комунікабельність, динамічність, працездатність, толерантність, компетентність, креативність) спонукають до самостворення і самоорганізації. А запропоновані нові стилі управління для бібліотечних менеджерів допоможуть створити взаємодоповнювальну команду, в якій кожен із стилів (виробник результату, адміністратор, підприємець, інтегратор) управління обов'язково доповнюється п'ятьма основними функціями менеджера: прийняття рішень, їхня реалізація, створення команди, управління персоналом і управління змінами, а також поведінка і комунікація.

Зважаючи на викладене, робота бібліотечного менеджера має складатися з комбінації декількох ролей, ці ролі на практиці взаємозалежні і взаємодіють, важливість цих ролей змінюється в залежності від рівня управління, ролі, що виконуються керівником, визначають обсяг і зміст його роботи.

Актуальним залишаються питання усвідомлення змін орієнтирів у діяльності бібліотек та мобільної адаптивності до нових ролей бібліотекарів і бібліотечних менеджерів. Це певний процес інноваційної діяльності в прийнятті рішень, диверсифікації методичної діяльності бібліотек в інформаційно-комунікаційному середовищі, що є дуже важливим і дозволяє

бібліотеці більш ефективно відповідати на сучасні виклики. Перспективним є узагальнення досвіду з впровадження нових ролей бібліотекарів в бібліотеках ЗВО.

Ну а після досягнення бажаного можна планувати щось нове, поступово піднімаючи планку.

Список бібліографічних посилань

1. АдісесІцхак Кальдерон. Командне лідерство: як порозумітися з будь-яким менеджером. К.: Наш формат, 2019. 312 с.

NEW ROLE OF LIBRARIANS – MODERN LOOK

Nikolaienko Nataliia, Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Director of Science Library, Candidate of Science in Social Communications

The purpose of the article is to attempt to offer the library community theoretical approaches to using libraries in coaching and facilitation in order to begin to grow over themselves and change their library for the better.

Keywords: innovative activity, service librarian, facilitation, coach, tutor, moderator, teacher librarian, curator librarian